

Ковальська Т.А.

здобувачка вищої освіти ОС «Бакалавр»

спеціальності 051 «Економіка»

e-mail: tetiana.kovalska@st.pdau.edu.ua

Поночовна О.В.

асистент кафедри економіки та публічного управління

e-mail: olena.ponochovna@pdau.edu.ua

Полтавський державний аграрний університет

м. Полтава, Україна

DOI:<https://doi.org/10.31210/ab2026.32>

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ АГРОБІЗНЕСУ

В умовах загострення конкурентної боротьби, воєнного стану та нестабільності зовнішнього середовища питання забезпечення економічної безпеки суб'єктів агробізнесу набуває особливої актуальності. Управлінський облік, будучи підсистемою загальної системи бухгалтерського обліку підприємства, відіграє ключову роль у формуванні інформаційної бази для прийняття управлінських рішень, спрямованих на збереження та зміцнення економічного потенціалу аграрних підприємств.

Економічна безпека підприємства – це стан його захищеності від зовнішніх і внутрішніх загроз, що забезпечує стабільний розвиток та досягнення стратегічних цілей. Бірченко Н. О., Руденко С. В. та Ряснянська А. М. доводять, що обліково-аналітичне забезпечення є системоутворювальним елементом фінансової безпеки аграрних підприємств, оскільки саме якісна облікова інформація уможливорює ідентифікацію загроз та оцінку рівня захищеності [1].

Управлінський облік у широкому сенсі охоплює планування, бюджетування, нормування витрат, внутрішню звітність та контроль. Скрипник С., Костенко Ю. та Курей О. наголошують, що в умовах кризових явищ управлінський облік є потужним інструментом впливу на діяльність підприємства: тенденції, виявлені в процесі обробки облікових даних, забезпечують завчасну реакцію на загрозові процеси і сприяють зниженню ризику фінансової дестабілізації суб'єкта господарювання [2]. Для суб'єктів агробізнесу це особливо актуально зважаючи на сезонність виробництва, залежність від природних факторів і тривалий виробничий цикл.

Центральним завданням управлінського обліку в системі економічної безпеки є формування достовірної та своєчасної інформації про витрати, доходи і фінансові результати в розрізі окремих видів діяльності, центрів відповідальності та продуктів. Це уможливорює виявлення зон ризику та розробку заходів щодо їх нейтралізації ще на етапі оперативного управління, не чекаючи підготовки річної фінансової звітності.

Важливою складовою управлінського обліку в аграрному секторі є організація обліку витрат. Овчарова Н., Кравченко О. та Бобошко Р. обґрунтовують необхідність ведення технологічних карт у розрізі полів і

культур, що дозволяє формувати детальну інформацію про витрати сільськогосподарського виробництва та забезпечує ефективне управління ними [3]. Застосування таких інструментів у контексті економічної безпеки дає змогу оперативно виявляти відхилення від нормативних показників – одного з ключових сигналів погіршення операційної ефективності підприємства.

Не менш значущою є система бюджетування як елемент управлінського обліку. Операційні, фінансові та інвестиційні бюджети формують «фінансову карту» підприємства і дозволяють виявити потенційні загрози ліквідності та платоспроможності завчасно. В умовах воєнної економіки, коли агропідприємства стикаються з руйнуванням активів, перебоями в логістиці та нестачею трудових ресурсів, сценарне бюджетування стало невід'ємним інструментом антикризового управління.

Дослідження Vasylishyn S., Ulyanchenko O., Vochulia T. та ін. підтверджують, що покращення аналітичного компонента обліково-аналітичного забезпечення є надійним підґрунтям для ефективного управління економічною безпекою аграрних підприємств [4]. Авторами розроблено інтегральний підхід до оцінки рівня економічної безпеки на основі показників її окремих складових, де дані управлінського обліку виступають первинним інформаційним ресурсом.

Управлінський облік є органічною складовою системи економічної безпеки суб'єктів агробізнесу. Він забезпечує інформаційну підтримку управлінських рішень на всіх рівнях – від оперативного до стратегічного – і сприяє ранньому виявленню загроз фінансовій, операційній та ресурсній безпеці підприємства. Перспективними напрямками подальших досліджень є розробка галузевих моделей управлінського обліку в контексті забезпечення економічної безпеки аграрних підприємств з урахуванням воєнних і повоєнних реалій.

Список використаних джерел

1. Бірченко Н. О., Руденко С. В., Ряснянська А. М. Обліково-аналітичне забезпечення фінансової безпеки аграрних підприємств. Таврійський науковий вісник. серія: економіка. 2022. № 13. С. 191–197. URL: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2022.13.23>
2. Скрипник С., Костенко Ю., Курей О. Управлінський облік на підприємствах України в умовах кризових явищ. Економіка та суспільство. 2023. № 49. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-32>
3. Овчарова Н., Кравченко О., Бобошко Р. Формування обліково-аналітичного забезпечення управління витратами сільськогосподарських підприємств. Економіка та суспільство. 2021. № 30. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-45>
4. Improvement of analytical support of economic security management of the agricultural enterprises / S. Vasylishyn et al. Agricultural and resource economics: international scientific e-journal. 2021. Vol. 7, no. 3. P. 123–141. URL: <https://doi.org/10.51599/are.2021.07.03.08>